

NÉPMŰVELŐK EGYMÁS KÖZT

Isten hozott!

A most végre visszatérő magyar testvéreink szenvedései, emberfeletti kitarása és megpróbáltatása jutalmául az Isten visszahozta őket s ők visszahozták minden magyarnak az isteni igazságba vetett örök hitét. Az ő erős és diadalra jutott hitük oltárágként egyesül az anyaország hitével, hogy az megnemesedve erősebb és acélosabb gyümölcsöt teremhessen az Ur asztalára, az örökké élő nemzet számára.

Isten hozott Benneteket! — Ti mutatátok meg nekünk, hogy valóban idegen áfium és gyilkoló mérég az a hit, hogy kevesen vagyunk, ezért nem akarhatunk, így nem érhetünk el semmit. Ez az áfium már-már gyökerét támadta meg a magyar élet örök hitének. Nem vagyunk kevesen, és nem vagyunk kicsinyek! Most megmutatták véreink, hogy kevés ember nagy hittel mit tud elérni.

Testvéreim, akik visszatértetek, hálát adunk nektek ezért a legözöndölgő hiteitekért, mely a húszéves rabságban csak erősödött s a mi hitünket is élesztette, acélozta. Megmutattátok nekünk, hogy a szenvedésben meggedzett ember mily sokra képes. Megmutattátok, hogy nem a milliók tömege, hanem az ember emberi kiválóságai, nem az anyag, hanem az anyagon túli tulajdonságok: a hit, az erkölcs uralkodnak nagy távlatokban a világon, s hogy a történelmet nem az anyag, hanem a szellem alakítja. Az igazságot sokszor takarja Májafátyol, s megtéveszti a kishitűeket, de csak az nem bukik el a világ színpadán, aki a fátyol hamisságai és látszatai ellenére látja és tudja a lényegét, hogy Isten lebeg a vizek felett és hogy nagy távlatokban Isten igazsága és akarata kormányozza a világot.

Nekünk most visszaadta a Ti nagy hívészt és kitartástok ezt a világosságot. S most úgy vagyunk egymással, mint a válaszüton szétvált és ismét egymásra talált testvérek a magyar népmesékben. Mindkét testvér más világot járt meg, más szenvedéseket tapasztalt, más nehézség hétfejű sárkányát ölte

meg, s most összetalálkoznak s odaajándékozzuk egymásnak szenvedéseinkből verejtékezett tapasztalataink igazgyöngyeit. Más út más nehézségekkel, küzdelmekkel lepi meg a vándort, de a megpróbáltatás maga ugyanaz, csak a formája más.

Ti más megpróbáltatásokban edződtek erősekké, s mi más nehézségek tüzeben acélosodtunk meg. Ti egy anyagilag látszólag erőssé lett idegen állam útvesztőiben bolyongtatok és nem ismeritek talán annyira az anyagi kifosztottság, megraboltság, társtalanság és segítségnélküliség borzalmas bilincseit, amiben az anyaország szenvedett húsz hosszú év alatt. Az anyagi nincstelenség szörnyű küzdelmeit talán nem ismerhettétek meg annyira olyan államban, amelynek életéhez minden anyagi javat, ipart, bányát, nyersanyagot, termőföldet, erdőt, külföldi kölcsönt és mindent megadtak, mint mi, akiktől mindezeket elvették, akiket minden földi életlehetőségtől megfosztottak, akiket mindenünkből kirabolnak. A Ti útjaitokon más nehézségek sárkánya őrizte az emberi méltóság szerinti élet várának kapuját. A Ti útjaitokon a lélekgyilkolásnak, a magyar kultúra, a magyar szellem, a magyar élet elpusztításának tüze lövelt halált feltek az ellenséges rosszindulat sárkányának mind a kilenc fejéből. Ti ezt győztétek le, ebben a tűzben lettetek acélkemények, s ezt az erőt hoztátok el nekünk. Mi pedig az anyagi nincstelenség százelejű szörnyetegével küzdöttünk élet-halálharcot. A Ti verejtékekből más igazgyöngyök izzottak ki, mint a mienkből. S most, mint két testvér, ki hosszú bolyongás és szenvedés után végre megint egy útra talált, ajándékozzuk meg egymást tapasztalatainkkal, az útban szerzett emberi kiválóságainkkal. Nem versengünk, nem becsüljük le egymást, mert egyik szegényebb, gyengébb olyan dolgokban, amikben a másik küzdelmei árán meggazdagodott, vagy megerősödött, hanem össze kell adnunk a nehéz viaskodásokban szerzett tapasza-

latainkat, erőinket, értékeinket, hogy egymást megerősíthessük. Ha talán szegényebbnek is láttok minket, mint azt a félrevezetett világ által húsz éven át dédelgetett országot, térjetez úgy haza, mint a próbaútról hazatért gyermek, aki látszólag megizmosodott, megerősödött, hamis fényben tündöklő világot látott, de hiányzott onnan a meleget adó anyai szív, amit nem pótolhat semmi fény, semmi gazdagság, semmi, de semmi.

Isten hozott mindnyájatokat, kedves felvidéki magyar testvéreink! Eddig némaságra voltatok kárhozzatva, nem imádkozhattátok hangosan a Magyar Hiszekegyet, de minden egyes betűjét beleoltottátok gyermekeitek lelkének legmélyébe, s csendes, de öntudatos munkáttal acéloztátok húsz esztendőn át az elnyomott magyar szíveket.

S ha Ti is a küzdelmekben megerősödött gyermek lelkével jöttök haza, a mi országunk akkor hasonló lesz a bol-

dog anya házához, ki mindent megtesz, hogy gyermekeit méltóan fogadja, s amit talán megtagad tőle az anyagi világ rideg valósága, azt a szív melegségével bőségesen pótolja. A mi otthonunk is otthonabb lesz veletek és a Ti jöveletek termékenyítő tavaszi szél lesz a mi erőinknek is.

S ha a különböző utakon ért megpróbáltatásokban szerzett tapasztalataink és erőink egy hatalmas folyamba folynak össze, az idő és a történelem márványába olyan csodálatos gazdagságú magyar emberarcot véshetünk a világ ámulatára, hogy kicsinységünk hazugságának tornya egy csapásra romba dől.

Isten hozott haza Benneteket, hitünk erősítőit! Ezentúl is veletek együtt akarunk dolgozni a szebb magyar jövőért!¹

Hertelendy Jenő

¹ Hertelendy Jenő szép cikkéből ezt a részletet a szerző és a Néptanítók Lapja szíves engedélyével hozzuk.

Magyar Népművelők Társasága

A törvényhatósági Népművelési Bizottságok statisztikai kimutatása szerint az országos népművelési mozgalomban közel 25.000 előadó vesz részt. A helyi Népművelési Bizottságok száma közel 4000; vezetőségük legnagyobb részét szintén a magyar értelmiség sorából való. Mindezideig hiányzott a decentralizált népművelés nagyszámú irányítói és végrehajtói között a szellemi és személyi kapcsolat.

Szerte az országban számos figyelemreméltó és nagyértékű népművelési munka folyik, amelyekről sem a népművelők, sem pedig maga a nemzeti társadalom nincsenek tájékozódva.

Hiányos a népművelés eszközeinek, módszeres eljárásainak, néplélektani, neveléstani és társadalomtudományi vizsgálata és ezzel kapcsolatban az összes dolgozó társadalmi rétegek szabadidejének felhasználására szolgáló módszerek és tevékenységek megalapozása, rendszerezése. A népművelők legnagyobb része nemcsak a külföldi népművelési mozgalmak és intézmények működését nem ismeri, hanem a magyar népművelési tevékenységeknek különböző eszközei, módszerei és célkitűzései felől is tájékozatlan.

A magyar népművelők összefogása már régóta vajdó feladat, amelyet egymaguk megvalósítani mindezideig nem tudtak. Végre a m. kir. vallás- és köz-

oktatásügyi minisztérium támogatásával a Népművelési Titkárok Nemzeti Szövetségéből kialakult a Magyar Népművelők Társasága, amelynek egyik fontos feladata a magyar népművelők és munkásságuk között a kapcsolatot megteremtteni. A magyar népművelők világosan látják a társaság feladatait és jelentőségét és éppen ezért nem elefántcsonttoronyba zárt tudományos társaság létesítésére törekedtek. Kapcsolatot kívánnak létesíteni az egész magyar nemzeti társadalommal, hogy törekvéseik és a folyó munka felől azokat is tájékoztassák, akik a népművelési mozgalom által létesített művelődési és szórakozási alkalmakat állandóan igénylik és akiket szintén szóhoz kell juttatni, hogy véleményüket és kívánságaikat kifejezésre juttathassák.

Ezért a Társaság háromféle tagságot létesített. Rendes, levelező és pártoló tagságot. Rendes tagjai lehetnek azok, akik a magyar népművelés terén országos viszonylatban elismerésre méltó eredményeket értek el. Levelező tagok, akik helyi viszonylatban végeznek értékes és figyelemreméltó munkát. A rendes és levelező tagok száma zárt, titkos választással válnak tagokká.

Pártoló tag lehet minden magyar állampolgár, aki a magyar népművelés kérdése iránt érdeklődik és a magyar népművelést belépésével, közreműködésével

erkölcsi és anyagi támogatásban óhajtja részesíteni.

A pártoló tagdíj egy évre 2 P. A rendes és levelező tagok egy évre 10 pengő tagdíjat fizetnek.

A Társaság törekvéseinek és céljainak elérése érdekében 1939 január 1-től „*Magyar Lélek*” címen havonta megjelenő országos népművelő folyóiratot ad ki, számonkint átlag 96 lap terjedelemben. A folyóirat nemcsak a népművelés tudományos és gyakorlati kérdéseivel foglalkozni, hanem olyan lap kíván lenni, amely beszámol a magyar kultúra életének minden területéről. Cikkeket közöl a különböző tudományágak újabb haladásáról, megállapításairól, az eredmények gyakorlati alkalmazásainak lehetőségéről, jelentőségéről, továbbá az irodalom, képzőművészet, népművészet, zene, színház, film, rádió időszerű kérdéseiről, eseményeiről. Mindezt egyszerű, világos, népszerű módon fogja közölni, hogy minden művelődni vágyó ember részére nemcsak könnyen érthető, hanem élvezhető is legyen. A folyóiratra bárki előfizethet. Előfizetési ára egy évre 10 P.

Az izlésesen kiállított és gazdag tartalmú folyóiratot a Magyar Népművelők Társaságának pártoló tagjai 8 pengős, rendes és levelező tagjai 5 pengős áron kaphatják.

A Magyar Népművelők Társasága már megalakulásakor több ezer taggal indult, ezért nagyobb feladatok megoldására vállalkozhatik. A Társaságon belül általános, kulturális, népkönyvtári, könyvkiadói, művészeti, testnevelési, ipari, mezőgazdasági, női szakosztály és a nemzetközi kapcsolatok szakosztálya alakult; e szakosztályai élére a legkiválóbb kultúrpolitikusokat kérte fel.

A könyvkiadói szakosztály máris nagyszabású tervet dolgozott ki, amelyet a közgyűlés elfogadott és az elnökséget végrehajtásra felhatalmazta. Eszerint a legkiválóbb magyar írók tollából 4—4 ives, izléses és elsőrangú kiállítású könyvek jelennek meg, számonkint 20 filléres egységárban. A magyar népművelési mozgalom a 4000 helyi bizottságon keresztül rövid időn belül több 10.000 példányban tudja a könyveket a magyar társadalomhoz juttatni; ez a magyarizata annak, hogy a pompás könyvek ilyen olcsón kerülnek forgalomba. A vállalkozás sikerét az a körülmény is biztosítja, hogy a magyar népművelők nagy szellemi táborából számos kiválóság ajánlotta fel önzetlen, áldozatkész közreműködését.

Természetesen csakis a népművelési szervezetek és a Társaság tagjai kaphatják a könyveket ilyen olcsó, önköltségi áron.

Amikor a Magyar Népművelők Társaságának megalakulását olvasóink szíves tudomására hozzuk, kérjük, hogy az országos mozgalomhoz mint pártoló tagok minél nagyobb számban csatlakozni szíveskedjenek.

A Magyar Népművelők Társaságának székhelye: Budapest, IV., Múzeum-körút 13, I. em. 3. Postatakarékpénztári csekk-számlájának száma: 50.880.

Aki pártoló tagul óhajt a Társaságba belépni, az nevének, foglalkozásának és lakcímének közlése mellett szíveskedjék az évi 2 pengő tagdíjat az 50.880 számú postatakarékpénztári csekk-számlára befizetni. Pártoló tagokat az illetékes törvényhatóság népművelési titkára is felvehet s ez esetben ő adja át a tagsági jegyet a tagdíj ellenében.

A Társaság seregszemléje.

A) TISZTIKARA:

Elnök: *Antalfia Antal dr.*
 Ügyvezető elnök: *Novágh Gyula.*
 Főtitkár és ideigl. pénztáros: *Németh Sándor.*

Jegyző: *Németh József.*
 Ellenőr: *Borbély József.*
 Főszerkesztő: *Hankiss János dr.*
 Felelős kiadó: *Milleker Rezső dr.*

B) SZAKOSZTÁLYAINAK ELNÖKEI:

Kulturális szakosztály: *Kemenes Ilés dr.*, nemzetközi kapcsolatok szakosztálya: *Czakó István dr.*, könyvbíráló

szakosztály: *Pintér Jenő dr.*, művészeti szakosztály: *Eyssen Tibor dr.*, szociális szakosztály: *Bencs Zoltán dr.*, egészségügyi szakosztály: *Gortvay György dr.*, testnevelési szakosztály: *v. Tárcazy Felicides Román*, ipari szakosztály: *Közi Horváth József*, mezőgazdasági szakosztály: *Ihrig Károly dr.*, női szakosztály: *Tanai Magda*, könyvkiadó szakosztály: *Lőrinczy Szabolcs dr.*, népművelési szervezetek szakosztálya: *v. Faragó Ede.*

C) ELNÖKI TANÁCSANAK TAGJAI:

Ablánczy József, *Berkényi Károly*, *Csuppay Lajos*, *Damjanovich Lajos dr.*,

v. Faragó Ede, Farkas Ferenc, Fekete József, Fodor Ferenc dr., Freesz József, Galla Endre, Gortvay György dr., Gyulay Tibor dr., Hertelendy Jenő dr., Hilscher Rezső dr., Hlatky Endre dr., Imre Ilma dr., Katona Géza, Komorovitz Béla, Kósa Kálmán dr., Kováts Gyula dr., Közi Horváth József, Magyar-Kossa Aladár, v. Marton Béla, Miskolczy Agoston dr., Ósz Béla dr., Pataky Mária dr., Pógyor István, Stettner Andrea, Szabó Gyula dr., Szokolay Leó dr., Tamás József, gróf Teleki László dr., Tomcsányi Gyula dr., Tomori Viola dr., Trócsányi György dr., Victor Erzsébet, Volly István, Wiesenbacher József, Zlinszky György dr.

D) TISZTELETI TAGJAI:

Gróf Teleki Pál, Czakó Elemér dr., vitéz Endre László dr., Gerevich Tibor dr., Hóman Bálint dr., Imre Sándor dr., Johan Béla dr., Kodály Zoltán, Kornis Gyula dr., Némethy Károly dr., Pintér Jenő dr., Schandl Károly dr., Szily Kálmán dr., báró Wlassits Gyula dr., Zsindely Ferenc dr.

E) RENDES TAGJAI:

Ablánczy József, Ajtay Gábor, Alexander Imre, Angyal Béla, Antalfia Antal dr., Áfra Nagy János dr., Balla Ernő, Balassa Brúnó dr., Baloghy Mária dr., Baltay László dr., Balthazár Mátyás, vitéz Barnabás István dr., Baross József dr., Bartha Dénes dr., Batiz Dénes dr., gr. Batthyány József dr., Berki István, Bendák Gyula, Bencs Zoltán dr., Berkényi Károly, Berky Miklós, Berze Nagy János dr., Bajsay Ernő dr., Bernáth Gyula dr., Bencze András, Bobula Ida dr., Boér Elek dr., Bodor Antal dr., Borbély Sándor dr., Bornemissza Miklós, Brand Sándor dr., Czakó István dr., Csipán János dr., Csuppy Lajos, Damjanovich Lajos dr., Dobrovits Sándor dr., Dobos László, Dósa István dr., Drozdy Gyula, Ecker Ferenc dr., Ecsedy József dr., Elekes Dezső dr., vitéz Epres Lipót, Eysen Tibor dr., vitéz Faragó Ede, Farkas László dr., Fekete József, Tárcazy Felicides Román dr., Farkas Ferenc, Felvinczy Takács Zoltán dr., Ferenczy Ferenc, Ficker Aurél, Friedrich Ferenc, Fluck András dr., Fodor Ferenc dr., Freesz József dr., Frey Vilmos dr., Földes Ferenc, vitéz Fülöp Elek, Fülei Szántó Endre dr., Gaál András dr., vitéz Gábel Jenő dr., Gaul Károly dr., Gaylhofer István, Gesztelyi Nagy László, Gortvay

György dr., Galla Endre, Gombkötő Antal dr., Gulácsi István dr., Györfly István dr., Hankiss János dr., Hammel Árpád, Halmos Andor dr., Heller András, Hertelendy Jenő dr., Hilscher Rezső dr., Hilscher Zoltán dr., Horn József dr., Horváth József dr., Horváth István dr., Horváth Kálmán dr., Hullin Antal, Hübner József, Ibrányi Alice, Ibrányi István, Ihrig Károly dr., Imre Ilma dr., Iványi József, Jákvári Kálmán, Juhász János dr., Jung Miklós, Hlatky Endre dr., Kaas Albert dr. báró, Katona Géza, Kádár Mihály dr., Karácsony Sándor dr., Kemenes Illés dr., Kerék Mihály dr., P. Kerkay Jenő, Korpás Ferenc, Kiss József, Kiss Károly dr., Kisparti János dr., Komorovitz Béla, Kósa Kálmán dr., K. Kovács Gyula dr., Közi Horváth József, Kovrig Béla dr., Larentzy Vilmos dr., Leissen Erzsébet dr., Liber Béla dr., Lilik Béla, Lőrinczy Szabolcs dr., Lukács Endre, Lukács Sarolta, v. Marton Béla, Marton József, Medve István dr., Mesterházy Jenő, Mihelich Vid dr., Miskolczy Agoston dr., Milleker Rezső dr., Moravek László, vitéz Nadányi János dr., vitéz Nagy Iván dr., Nagy Sándor dr., Németh Sándor, Nizsalovszky Endre dr., Novágh Gyula, Odor Gyula, Okolicsányi Imre, Oravszky Rezső, Orosz Dezső dr., Ósz Béla dr., Pataky Mária dr., Perneczky Béla, Pettkő-Szandner Aladár, Pintér József, Piacsek Rezső, Podravszky István dr., Posoni Szent-Martoni Géza, Porubszky György dr., Rajczi Péter, Rásó István, Rege Károly dr., Révay József gróf, Ring Béla, Ringbauer Károly, vitéz Rózsás József, vitéz sarkadi Márki Barna dr., Sáfrán István, Sándor Árpád dr., Sárpy István dr., Serényi Antal dr., Soós József, Sipos Sándor dr., Stephaich Pál, Streicher Andor dr., Szabó Gyula dr., vitéz Szabó István, Szabó Miklós, Szalóky Géza, Szegedy-Maszák Aladárné, Szekeres László dr., Szent-Imrey Pál, Szilágyi László dr., Szokolay Leó dr., Szombathalvy György, Szongott Edvin, Szücs János dr., Takách Béla, Támedly Mihály, Takáts Imre, Tanai Magda, Tantó József, Tamás József, Tarkó Lajos, Telbisz Miklós dr., Techert Margit dr., Teleky László dr. gróf, Teslery Károly dr., Tomcsányi Boldizsár, Tomcsányi Gyula dr., Tóth B. László, Tölgyes István dr., Török Imre, Trócsányi György dr., Váradai József, Verzár Gyula dr., Vécsey Elemér, Visnyovszky Rezső dr., Wiesenbacher József, Zlinszky György dr.

F) LEVELEZŐ TAGJAI:

Ambrózy Kálmán, Anzenberger Lajos, Bárdos Lajos, Berdin Mária, Bodor Aladárné, Cavalloni Ferenc dr., Csilléry Béla dr., Csobay Lajos, Dombi József dr., Domján János dr., Fabianek József dr., Fertsek Elza, Földy Ilus, Gersay István, Göcziné Haviár Margit dr., Gramantik Margit, Gyulai Tibor dr., Havlin Károly dr., R. Hayek Sára, Horváth Jenő, Könyves Tóth Kál-

mán, Kundt Ernő dr., Lengyel Júlia dr., Magyary-Kossa Aladár, Marosvári Tibor, Móra László, Moravék Endre dr., Mozsolits Amália dr., Möbius Izabella, Nagy Iván dr., Németh József, Paál Akos, Pályi Sándor, Petridesz Jenő, Petz János, Pógyor István, Prámer József, Stettner Andrea, Szentgyörgyi Ede dr., Teveli Zoltán dr., Tomori Viola dr., Vály Ferenc dr., Vass Margit dr., Victor Erzsébet, Volly István, Winter Pál, Vörös István dr.

A Közművelődési Rádió Előadássorozata januári műsora

Vasárnaponként délután fél öt órakor Budapest I. állomásáról a következő előadásokat hallhatjuk:

Január 1-én *Germanusné Hajnóczy Rózsa* a Felvidék egyik legszebb városáról, *Bártfáról* olvas fel. Fent északon, Sáros megyében, zúgó tiszafaerdők között a honfoglaló magyarok határőrei alapították Bártfát és tiszafanyelű bárdokkal őrizték a Lengyelországba vezető királyi utat. Innen a város neve. A régi magyar városok közül Bártfa őrizte meg legjobban a hajdani csúcsives emlékeket és a régi középkori hangulatot. Története egy a magyar haza történetével; ősi bástyás falai, régi díszes temploma, városháza csupa magyar emlékeket őriz.

Január 8-án *Bory István dr.* beszél *Jókai humoráról*. A magyar kedély legnemesebb gyümölcse a magyar humor, s ez egyetlen írónk műveiben sem nyilatkozott meg oly gazdagon, őszintén és közvetlenül, mint a nagy mesemondó regényeiben. Műveit teleszórta derűs részletekkel és az előadó ezekből fog néhányat bemutatni.

Az *áralakulás és árszabályozás* lesz *Horn József* január 15-i felolvasásának tárgya. Ismerteti azokat a tényezőket, amelyek közrejátszanak az árak alakulásában; tisztázza, hogy mi a szabad verseny, mi a monopólium (egyedáruság), mi a kartell. Fölemlíti azokat a visszaágásokat, amelyek a kereslet és kínálat egyensúlyának megbomlásából jönnek létre s gyakran túlzott biztositanak a termelőnek, vagy olyan kárt okoznak, hogy az a termelés folyamatosságát veszélyezteti, — ez a „krach”. Ilyenkor kell az árszabályozásnak közbelépnie, ami a gazdasági elzárkózás korában, napjainkban mind gyakrabban válik szükségessé.

Január 24-én a magyar költészet kincsesházába vezet el hallgatóit *Rexa Dezső*. A Felvidékről szóló, vagy a Felvidék ihlette költeményekből mutat be egy csoportot.

Az *egészséges házról* beszél január 29-én *Lehoczky György*. A falu népe jobbra maga építi házát és legjobban tudja, hogy mire van szüksége. De azért elkel egy-két jó tanács — különösen az egészségre s a kényelemre vonatkozó — s a régi népi hagyományok fenntartására való biztatás, mert bizony a városi házak utánzása nem válik a falu díszére.

Itt említjük meg, hogy a Közművelődési Rádió Előadássorozat keretében elhangzott szép előadásokból legközelebb nyomtatásban is megjelenik egy sorozat. Erre előre is felhívjuk olvasóink figyelmét, mert ez a kiadvány annak a sok biztató levélnek köszöni létét, amelyeket a rádióhallgatók az előadóknak írtak.

A szerkesztőség kéri

a magyar népművelőket — kedves kartársait is, de szélesebb értelemben vett munkatársait: a más pályán működő népművelőket is —, tekintsék ezt a lapot a magyar kérdések megvitatására épült természetes fórumnak: szabad szószéknek, ahonnan minden értelmes és új gondolatot el lehet és el kell mondani.

Az olvasók szavai nélkül minden folyóirat olyan, mint monológok sora: igazi színdarabbá csak akkor válik, ha sokan beszélünk egymással s „tanítva tanulunk”.